

Verantwoording Monitor Onderwijs

2 juli 2026

Onderwerpen monitor Onderwijs

1. Leerlingenaantallen
2. Voorlopige en bijgestelde schooladviezen
3. Definitieve schooladviezen
4. Gediplomeerden
5. Voortijdig schoolverlaters
6. Jongeren in praktijkonderwijs, speciaal onderwijs en entree-opleidingen

1. Leerlingenaantallen

Bronnen

CBS: [Leerlingenaantallen basisonderwijs, voorgezet onderwijs en hoger onderwijs](#)

CBS: [Aantallen kinderopvang](#)

DUO: [Historisch overzicht aantal leerlingen per schoolvestiging primair onderwijs](#)

DUO: [Aantal leerlingen VO](#)

DUO: [Prognoses leerlingen basisonderwijs](#)

DUO: [Prognoses leerlingen voortgezet onderwijs](#)

DUO: [Mbo-studentenprognoses](#)

Gewijzigd op

2 juli 2026

Frequentie

Jaarlijks

Periode

2007-2025

Definities

Gastouderopvang

Formele opvang van kinderen in de eigen woning of in de woning van de gastouder (die zijn aangemeld bij een geregistreerd gastouderbureau).

Opvang kindercentrum

Formele opvang in een bij de gemeente geregistreerd kindercentrum in het kader van de Wet Kinderopvang. Tot kindercentra behoren kinderdagverblijven, crèches of geregistreerde centra voor buitenschoolse opvang.

Buitenschoolse opvang

Formele opvang in een bij de gemeente geregistreerd kindercentrum of via een geregistreerd gastouderbureau, voor kinderen in de basisschoolleeftijd vóór en/of na schooltijd, tijdens studie- en adv-dagen van leraren en in de vakanties.

Dagopvang

Formele opvang in een bij de gemeente geregistreerd kindercentrum of via een geregistreerd gastouderbureau, voor kinderen tot de basisschoolleeftijd gedurende één of meer dagdelen per week. De peuterspeelzaal valt hier niet onder.

Vmbo

Het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) bereidt leerlingen voor op het middelbaar beroepsonderwijs, dan wel op het hoger algemeen voortgezet onderwijs. Het betreft het totaal van de leerwegen in het vmbo: vmbo g/t (gemengde en theoretische leerweg) en vmbo-b/k (de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg).

Havo

Hoger algemeen voortgezet onderwijs bereidt leerlingen voor op hoger beroepsonderwijs.

Vwo

Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs bereidt leerlingen voor op wetenschappelijk onderwijs. Het betreft alle gediplomeerden uit de binnen het vwo te onderscheiden leerroutes, zoals het atheneum, tweetalig onderwijs (tto), gymnasium, vwo-technasium en vwo-plus.

Vavo

Het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs is gesubsidieerd onderwijs dat volwassenen voorbereidt op diploma's in het voortgezet onderwijs (vmbo-tl/mavo, havo en vwo). Vavo is bedoeld voor leerlingen die 18 jaar of ouder zijn en onder bepaalde voorwaarden ook voor 16- en 17-jarigen.

Mbo

Het middelbaar beroepsonderwijs bereidt leerlingen voor op de beroepspraktijk of op een vervolgopleiding in het hoger beroepsonderwijs. Het mbo bestaat uit:

Mbo niveau 1 assistent opleiding: opleiding tot assisterend beroepsbeoefenaar met een duur van één jaar.

Mbo niveau 2 basisberoepsopleiding: opleiding tot basisberoepsbeoefenaar met een duur van twee t/m drie jaar.

Mbo niveau 3 vakopleiding: opleiding tot zelfstandig beroepsbeoefenaar met een duur van twee t/m vier jaar.

Mbo niveau 4a middenkaderopleiding: opleiding tot middenkaderfunctionaris met een duur van drie t/m vier jaar.

Mbo niveau 4b specialistenopleiding: opleiding tot specialist met een duur van één t/m twee jaar. Dit is een vervolg op niveau 3.

Mbo bol: beroepsopleidende leerweg; 20-60 procent van de totale opleidingsduur wordt besteed aan beroepspraktijkvorming.

Mbo bbl: beroepsbegeleidende leerweg; meer dan 60 procent van de totale opleidingsduur wordt besteed aan beroepspraktijkvorming.

Hbo

Het hoger beroepsonderwijs is gericht op de overdracht van theoretische kennis en op de ontwikkeling van vaardigheden die aansluiten op de beroepspraktijk. Het betreft hier

de gediplomeerden uit de tweejarige Associate degree (Ad) opleiding, de vierjarige hbo-bachelors opleiding en de één- à tweejarige hbo-masters/vervolgopleidingen en postmasteropleidingen.

Wo

Het wetenschappelijk onderwijs bereidt studenten voor op de zelfstandige beoefening van de wetenschap of de beroepsmatige toepassing van wetenschappelijke kennis en bevordert het inzicht in de samenhang van de wetenschappen. Het betreft hier het totaal van gediplomeerden uit de driejarige wo-bachelors opleidingen, de wo-masters of oude wo doctoraalopleidingen met een studieduur van respectievelijk 1 tot 4 jaar, de tweejarige vervolgopleidingen en de postmasters opleidingen.

Bijzonderheden

Voor de totaal aantallen in Fryslân, Nederland, regio's en gemeenten worden CBS-cijfers gebruikt. Voor de cijfers per schoolinstelling wordt DUO-data gebruikt.

2. Voorlopige en bijgestelde schooladviezen

Bronnen

[DUO: heroverwegingen en bijgestelde adviezen](#)

Gewijzigd op

2 juli 2026

Frequentie

Jaarlijks

Periode

2014/'15 -2024/'25

Definities

Bijstelling schooladvies

Als het toetsadvies hoger dan het voorlopige schooladvies is, past de school het advies aan. Tenzij de school de bijstelling niet in het belang van de leerling vindt, dan kan de school besluiten dat het schooladvies blijft zoals het was. De school moet uitleggen waarom ze dit besluit neemt.

Definitief schooladvies

Het door de basisschool op uiterlijk 24 maart van het schooljaar aan de leerling gegeven advies over het niveau van het vervolgonderwijs dat bij de leerling past.

Doorstroomtoets

De doorstroomtoets laat zien welk niveau leerlingen hebben op het gebied van taal en rekenen. Deze toets wordt afgenomen in februari onder alle leerlingen in groep 8.

Toetsadvies

Advies dat voortkomt uit de uitslag van de doorstroomtoets.

Voorlopig schooladvies

Advies dat wordt gegeven door de leerkracht voordat de doorstroomtoets gemaakt wordt.

Bijzonderheden

Vanaf het schooljaar 2023/2024 moeten scholen het voorlopige schooladvies aanpassen aan het toetsadvies, tenzij ze dat niet in het belang van de leerling vinden. In eerdere jaren mochten scholen zelf bepalen of het schooladvies aangepast werd of niet. Hierdoor is het aantal adviezen dat naar boven is bijgesteld gestegen.

3. Definitieve schooladviezen

Bronnen

DUO: [definitieve schooladviezen](#)

Gewijzigd op

2 juli 2026

Frequentie

Jaarlijks

Periode

2016/'17 - 2024/'25

Definities

Definitief schooladvies

Het door de basisschool op uiterlijk 24 maart van het schooljaar aan de leerling gegeven advies over het niveau van het vervolgonderwijs dat bij de leerling past. Hiermee kan de leerling zich aanmelden bij het voortgezet onderwijs.

Bijzonderheden

Om de lijst overzichtelijk te houden zijn er schoolniveaus bij elkaar opgeteld.

4. Gediplomeerden

Bronnen

CBS: [gediplomeerden](#)

Gewijzigd op

17 juni 2026

Frequentie

Jaarlijks

Periode

2011/2012 – 2024/2025

Bijzonderheden

Gediplomeerden over het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) zijn niet meegenomen.

5. Voortijdig schoolverlaters

Bronnen

CBS: [voortijdig schoolverlaters](#)

Gewijzigd op

2 juli 2026

Frequentie

Jaarlijks

Periode

2012/2013 – 2024/2025

Definities

Startkwalificatie

Een diploma op minimaal het niveau havo, vwo of mbo-2.

Nieuwe voortijdig schoolverlaters (vsv)

Jongeren in de leeftijd tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Hier worden alleen nieuwe voortijdig schoolverlaters die jaarlijks de school verlaten geteld. De cijfers laten dus niet de totale omvang jongeren zonder startkwalificatie zien.

RMC regio

Een RMC (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie) regio is een gebied waar gemeenten samenwerken om voortijdig schoolverlaters te bestrijden. In Fryslân zijn drie RMC regio's: Friesland Noord, Friesland Oost (De Friese Wouden) en Zuid-West Friesland.

6. Jongeren in praktijkonderwijs, speciaal onderwijs en entree-opleidingen

Bronnen

CBS: [jongeren in praktijkonderwijs, speciaal onderwijs en entree-opleidingen](#)

Gewijzigd op

2 juli 2026

Frequentie

Jaarlijks

Periode

2011/'12 – 2025/'26

Definities

Speciaal basisonderwijs (sbo)

Deze onderwijsvorm is bestemd voor kinderen die meer hulp nodig hebben bij de opvoeding en het leren, dan het gewone basisonderwijs kan bieden.

Speciaal (voortgezet) onderwijs (so, vso)

Dit onderwijs is bestemd voor kinderen met (een combinatie van) beperkingen, of zeer moeilijk opvoedbare kinderen. Dit onderwijs wordt in vier clusters onderscheiden: cluster 1, onderwijs aan visueel gehandicapte kinderen dan wel meervoudig gehandicapte kinderen met deze handicap; cluster 2, onderwijs aan dove kinderen, slechthorende kinderen en kinderen met ernstige spraakmoeilijkheden dan wel meervoudig gehandicapte kinderen met een van deze handicaps; cluster 3: onderwijs aan langdurig zieke kinderen met een lichamelijke handicap, lichamenlijk gehandicapte kinderen en zeer moeilijk lerende kinderen dan wel meervoudig gehandicapte kinderen met een van deze handicaps en: cluster 4, onderwijs aan langdurig zieke kinderen anders dan met een lichamelijke handicap, zeer moeilijk opvoedbare kinderen en kinderen in scholen verbonden aan pedologische instituten.

Praktijkonderwijs

Praktisch op het basisonderwijs aansluitend onderwijs, dat bestemd is voor leerlingen van 12 tot 18 jaar die niet in staat zijn om een diploma te behalen in het vmbo, zoals verwoord in de Wet op het voortgezet onderwijs (Wvo). Het onderwijs bereidt voor op de uitstroomprofielen: dagbesteding, arbeidsmarkt of vervolgonderwijs.

Mbo-entree-opleiding

Opleiding bedoeld voor jongeren zonder een diploma voortgezet onderwijs. De entreeopleiding bereidt jongeren voor op de arbeidsmarkt of op doorstroming naar een mbo-2 opleiding.

Overige literatuur

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2022). *Waarom moet ik een startkwalificatie hebben*. Den Haag: Ministerie van OCW.

Onderwijsinspectie. (2018). *De staat van het onderwijs 2018*. Den Haag: Ministerie van OCW.

Contact – voor meer informatie of vragen

Ilse Ganzevoort

Onderzoeker

iganzevoort@planbureau.fr

06 346 321 54